

Sara riskerar livet för
migranter i Mexiko

Det är en farlig resa men jag vill hjälpa så många jag kan

Första gången Sara följde med migranter på deras farliga resa från Centralamerika mot USA så var det i studiesyfte. Men de människor hon mötte berörde och fick henne att vilja fortsätta engagera sig som aktivist. I våras följde hon med på ytterligare en resa, som slutade med att hon blev riktigt rädd.

Hit men inte längre, hade hon tänkt i förväg. Hit till tågrälsen, där de har sökt upp några av migranterna för att se att allt var okej. Själva ska hon ta bussen och möta upp igen längre fram. När de andra hoppar upp på godståget står hon kvar. Det kör en liten bit och stannar. Så en liten bit igen. De ropar på henne.
– Sara! Kom igen!

Hon står ensam kvar vid tågrälsen någonstans i delstaten Veracruz vid Mexikanska golfen. Det är då hon tänker ”nu gör jag det” och hoppar ombord.

– Det var ju inte meningen att jag skulle åka med, men just då var jag med ett gäng som jag

kände mig trygg med, förklarar svenska Sara Alemir, 30 år.

Hon sitter mellan vagnarna med en annan aktivist och kanske 15 migranter som de följt sedan de tog sig över gränsen från Guatemala. Vinden från tågets rörelse fläktar i eftermiddagssolen.

– Självklart var jag rädd, men det var en sträcka på bara några timmar.

Runt en kvarts miljon migranter från Centralamerika beräknas göra den allt farligare resan mot USA varje år. De flesta kommer från Honduras, Guatemala och El Salvador: länder där våldsspiralen för längesedan gått över styr och där fattigdom och

otrygghet driver människor från deras hem.

2012 åkte Sara till Mexico City för att studera. I samma veva hittades en massgrav med 72 migranter i norra Mexiko, och hon bestämde sig för att skriva sin masteruppsats om dem som reser genom landet. Efter att ha kontaktat flera organisationer hittade hon en viacrucis, korsväg, som anordnades för att synliggöra de risker migranter utsätts för på vägen mot USA. Den kändes som ett bra sätt att få inblick i deras verklighet och påbörja fältstudien för uppsatsen.

Aktionen innebär att följa runt 200 migranter i båt över gränsen

Sara Alemirs engagemang började när hon åkte till Mexiko City för att studera.

◀ Här deltar Sara i en aktion tillsammans med migranter för ökad säkerhet.

– De är ju helt vanliga människor med sina historier och svårigheter, som på något sätt inte haft något annat val.

Godståget på vars tak och vagnar de färdas genom landet är känt som La Bestia, Odjuret. Det är inte bara den uppenbara olycksrisken som skrämmer. Enligt beräkningar kidnappas uppåt 20 000 migranter varje år längs vägen, sex av tio kvinnor blir våldtagna och både knarkkartellerna och polisen pressar folk på pengar.

Något slags hopp

Tillbaka på tågstationen i Veracruz. Det är strax efter påsk 2012 och första gången Sara hoppat upp på det där godståget.

– Det var där min aktivism började skapas. Om det från början var nyfikenhet och för att samla material till uppsatsen så blev det alltmer att jag skapade relationer, blev förbannad och såg orättvisan väldigt tydligt.

Hon återkommer ofta till orättvisan: den som tvingar människor från deras hem för att de råkar ha fötts i en del av världen som präglas av våld och fattigdom.

– Vi blir ju matade hela tiden med krig och orättvisor på tv, men när man väl är i det blir det väldigt påtagligt.

Men just där, uppe på tåget, är det en annan känsla som tar över. Medan solen långsamt sjunker på himlen fylls luften av något slags hopp.

– Migranternas liv präglas hela tiden av att vänta. Men just när de är på tågen, då är de verkligen på väg. Även om resan hela tiden präglas av rädslan att någon kan hoppa upp och att det kan hända en massa olyckor så finns det ändå en typ av frihetskänsla, av hopp. Folk pratade om framtiden, om vad de hoppades på... Så det var på något sätt fint.

Sara Alemir är uppvuxen i Malmö, dit föräldrarna kom på 1980-talet. Att familjen har rötter i Östeuropa och Mellanöstern har påverkat hur hon ser på migration.

– Migranternas resa har blivit allt farligare världen över. Så var det ju inte när mina föräldrar kom. Det är också därför jag tycker att det här ämnet är så viktigt.

Sedan den där första terminen i Mexiko har Sara åkt fram och tillbaka för att bli färdig med master i genusstudier. I sommar var hon hemma i Skåne. Livet där, med träning, att läsa, träffa vänner och sitta på kafé, skiljer sig en hel del från aktivismen och fältstudierna i Mexiko.

– Det blir en jättestor kontrast att komma tillbaka till vardagen i Sverige, och det blir svårare ju längre jag har varit i väg och ju mer jag har upplevt, även om det är skönt att komma hem också.

Hon är engagerad i migrationsfrågor även på hemmaplan, men det är inte lika riskfyllt. För familjen och många vänner undviker hon ofta att gå in på för mycket detaljer. Andra mer insatta har ibland ifrågasatt hennes val.

– Det är många som har frågat om det är värt riskerna, och när jag har varit i Sverige och tänkt tillbaka så har jag tänkt att vad fan har jag gjort eller att jag aldrig kommer att göra om det igen, men sen när man är mitt inne i det...

Hon skruvar på sig, letar ord.

Försöker förklara den där känslan som får henne att fortsätta. Till slut hittar hon samma svar som så många gånger tidigare.

– Det gör jättestor skillnad, det är ju det som är grejen. Ju fler vi är, desto större skillnad gör det. Det märks på hur poliserna beter sig och hur trygga migranterna säger att de känner sig.

Var riktigt rädd

Migranter är perfekta mål för kriminella. De kan inte gå till polisen och de syns inte i statistiken. Offren är osynliga, så länge ingen annan är där och bevitnar det som sker. När utlännningar eller andra aktivister finns med är chansen större att gängen och kartellerna håller sig borta. På samma sätt drar sig polisen för att till exempel pressa migranterna på pengar när aktivisterna är där, och de blir plötsligt mycket trevligare, förklarar Sara.

– Jättemånga har sagt till mig att de känner sig säkra för att vi är där. Då blir det som en instinkt. Om du kan hjälpa till, då gör du liksom det.

Som akademiker, säger Sara, är det dessutom viktigt att vara på plats, där det hon studerar faktiskt utspelar sig. Men det gäller att vara vaksam.

– Hela ruten är kontrollerad av organiserad kriminalitet, så man märker att det finns en viss stämning. Man har ögonen öppna och måste vara, om inte på helspänn så ha koll i alla fall.

I våras var Sara med på sin tredje korsväg, en aktion som visade sig bli större än planerat. Över tusen migranter bildade en karavan som krävde ökad säkerhet. De kände sig starka tillsammans och fick skjuts med bussar långa sträckor. Men när de hade tagit sig **Forts på nästa sida**

”De är helt vanliga människor som inte har något val”

Kontrasten till mitt liv i Malmö är jättestor

Forts från föregående sida

hela vägen från Guatemala till gränsstaden Reynosa i norr var Sara ordentligt rädd.

Hon berättar att det stod beväpnade poliser utanför härbärgets de bodde på och på andra sidan gatan människor som låtsades läsa tidningen eller dricka kaffe, som egentligen bara bevakade dem.

–Då var jag riktigt rädd. Det var nästan som att vara i en film. Man var väldigt iakttagen som aktivist och sedan var vi tvungna att lämna Reynosa.

En av drokartellerna meddelade härbärgets att aktivisterna hade ett par timmar på sig att lämna staden. Det Sara var mest rädd för då var att bli kidnappad.

–När du går på gatan och en bil kör förbi kan de plocka upp dig på ett par sekunder.

Man känner hela tiden hur kontrollerat det är. Bilar kör och saknar in bara för att visa sin makt.

I slutändan handlar kontrollen förstås om makt och pengar. Genom utpressning, smuggling och kidnappningar är migranterna vid sidan av droger en stor inkomstkälla för kartellerna, som inte vill att någon utomstående lägger sig i. Korrupktion gör att de ofta kan arbeta utan att störas av myndigheterna eller till och med i samarbete med polisen.

–På andra delar av resan har jag tänkt att jag är där för migranterna, men i Reynosa var det i slutändan bara min egen säkerhet som gällde det fanns inget annat val än att ta sig därifrån, säger Sara.

Fortsätter som aktivist

Flera av de migranter som Sara har träffat har hon fortfarande kontakt med. Vissa har lyckats ta sig hela vägen till USA, andra har

skickats tillbaka till Honduras. Några har blivit kvar i Mexiko. Hon har svårt att säga att det gått riktigt bra för någon. De som nått sitt mål lever som papperslösa. Tusentals människor dör eller kidnappas på vägen. Sara har hört många sådana historier. Någon blev mördad efter att de lämnat Reynosa; en annan kille dog när han försökte korsa floden.

–Hela den här rutten är som ett krigstillstånd. Den här osäkerheten man befinner sig i – att man kan bli kidnappad, mördad eller dödad när som helst – det är väldigt sällan ett helt sammanhang är så präglad av utsatthet.

Hon påminns ofta om att hon med sitt pass har andra förutsättningar, men säger att det inte hjälper att gå runt med skuldskänslor.

–Tvärtom blir jag väldigt medveten om mina privilegier. Att tillhöra de tio procent i världen som råkar ha det väldigt bra – med det kommer ett ansvar.

Sedan i våras är hon klar med sin masterexamen och hon hoppas snart kunna komma tillbaka till Mexiko. Längre fram vill hon göra fler fältstudier, gärna som doktorand. Men hon vill också fortsätta som aktivist – återigen korsa gränser och klättra upp på godståg för att följa utvecklingen och öka säkerheten och synligheten för de annars osynliga.

–Riskerna får man hela tiden vara medveten om och ta ställning till. Men jo, jag tycker att det är värt det, för annars kommer ju ingenting att ändras. Om folk bara är rädda så kommer de här 100 000-tals människorna lämnas åt sitt öde. Men det kommer ta ett tag innan jag åker till Reynosa igen. ■

”Det är som ett krigstillstånd – man kan bli kidnappad eller dödad när som helst”

